

A három évforduló és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Ritka naptári véletlen, hogy egy esztendőnek két olyan kiugróan nevezetes centenáriuma és még egy kerek évszámmal is ékes jubileuma legyen, amelyeket történelmi egyidejűségük, eszmerokonságuk okán egy gondolatszálra fűzhet az ünnepi méltatás. A száz éve született *Ady Endre* forradalomért lázító költésze és az ugyancsak száz éve született *Szabó Ervin* marxista eszmeiségű tudósi, teoretikusi munkássága azoknak a követőknek és folytatóknak volt szellemi-ideológiai forrásvidéke, akiknek végleges eszmei útirányát a későbbiekben az immár *60 éves Októberi Forradalom* világította meg. A századfordulón kivirágzó magyar progresszió hajszálgyökerei akkor erősödtek meg igazán, amikor az *Ady*-versek forradalmas jövődöléseit, a nálunk Szabó Ervin által elsőként tudományosan alkalmazott marxizmus ideológiai téziseit történelmi valósággá változtatta 1917 Októberre.

Szabó Ervin születésének centenáriumát

1977. augusztus 23-án ünnepeljük. Könyvtárunk méltán elfogódott és bensőségebb házi előkészületein túl az országos készülődés első ösztönző lépése az MSZMP KB Agitációs és Propaganda Osztályának 1976 tavaszán hozott határozata volt. Ennek értelmében és szellemében fog megjelenni *Szabó Ervin levelezésének* kétkötetes válogatása, melyből az első könyv 1977-ben lát napvilágot a Kossuth Kiadónál. A határozat értelmében *Szabó Ervin megjelent műveiből*, művelődéspolitikai írásaiából is készül egy nagyobb szabású kiadvány az évfordulóra a Magvető Kiadó gondozásában.

A Munkásmozgalmi Múzeum lesz a színhelye annak a reprezentatív *Szabó Ervin kiállításnak*, amelynek az FSZEK a társrendezője.

Az országos méretű jubiláris megemlékezések programsorozatába tartozik továbbá a határozat szerint a Szabó Ervin munkásságáról rendezendő tudományos ülésszak az MTA épületében a Párttörténeti Intézet, az MTA Történettudományi Intézete és az FSZEK szervezésében; a Rádió, a TV és a sajtó beszámolóit, valamint a koszorúzások a munkásmozgalmi Pantheonban és a könyvtárban. A Fővárosi Tanács elkészítette Szabó Ervin mellszobrát, Janzer Frigyes szobrászművész alkotását, amelyet a kelenföldi lakótelepen épülő, új hálózati könyvtárunknak is otthont adó művelődési központ lépcsőházában állítanak majd fel még ebben az évben.

Az FSZEK KISZ-vezetősége *Szabó Ervin élete és munkássága* címmel szakmai vetélkedőt hirdetett meg a könyvtár fiatal munkatársai részére, vonzó jutalmakkal (kül- és belföldi utazások stb.). A felkészülés során a 4 fős csoportoknak az ajánlott szakirodalom tanulmányozásán kívül még egy részvételi feltételt kell teljesíteniük: könyvtártörténeti összeállítást kell készíteniük valamelyik negyedszázadosnál régebbi Szabó Ervin könyvtárról.

Több kerületi könyvtárban a nagy tudós szellemében ún. szakmai napokat rendeznek majd, amelyeken a szakszervezeti és az iskolai könyvtárosok is részt vesznek — az óbudai, 8-as sz. kerületi könyvtár mindezekén kívül a művelődési intézmények dolgozóit és régi olvasóit is meghívja; a VIII. kerületi, 9-es könyvtár szakmai délelőttjén időszerű művelődéspolitikai kérdésekről esik szó. A centenárium hangulatát emeli az az ex libris, amely a könyvtár régi olvasói s az egyes rendezvények látogatói számára készült, továbbá az az emléklap, amelyet a könyvtár munkáját segítő, kiváló társadalmi munkások kapnak.

Már több évre tekinthet vissza és egyre gyümölcsözőbb a Szovjet Kultúra és Tudomány Háza (a továbbiakban SZKTH) és az FSZEK kapcsolata. Ennek életrevalóságát éppen

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója

alkalmából megtervezett közös programok mutatják. A két intézmény együttes anyagából a központi könyvtárban készül majd kiállítás, míg a szovjet köztársaságok életét bemutató könyvanyagból és dokumentumokból álló, az SZKTH szépirodalmi könyvtára által rendelkezésre bocsátott kiállítás hat kerületi könyvtárban fog vándorolni. A két intézmény előadást és konzultációt szervez érettségizők számára az orosz és szovjet irodalom témaköréből. Az FSZEK hálózatban a tanulmányi versenyeken és a pályázatokon induló olvasók figyelmét felhívjuk a Szovjet Kultúra Házában működő könyvtár szolgáltatásaira, valamint könyvtárosok részére szakmai vitát is szervezünk több szovjet műről, hogy ezekről a könyvtárosok felkészülten beszélgethessenek felnőtt és gyermek olvasóikkal az évforduló alkalmából. (A felkészítés az SZKTH-ban történik.) Végül a Forradalom évfordulójára szervezendő kerületi rendezvények programját az FSZEK megküldi az SZKTH vezetőinek, akik a lehetőségektől függően személyesen is részt vesznek a reprezentatív programokon.

Az együttműködési terv értelmében — a már kialakult gyakorlat alapján — az SZKTH havi műsornaptárát az FSZEK központja rendszeresen eljuttatja a hálózatba. A gyorsabb tájékoztatás érdekében a Kultúra Háza elküldi az egyes programokra szóló meghívókat a belső kerületek könyvtáraiba és azokra a helyekre, ahol ifjúági művelődési körök működnek. Más kerületi könyvtárakban és a központi könyvtárban továbbra is az eddigi hagyományos módon népszerűsíti az FSZEK a Ház rendezvényeit, s az ezekhez készült propagandanyag és meghívók alapján folyamatosan mozgósítja olvasótáborát. A Magyar—Szovjet Baráti Társaság a Forradalom évfordulójára meghirdette a „Kell a jó könyv '77” elnevezésű új olvasómozgalmat, amelyhez az FSZEK már korábban csatlakozott oly módon, hogy elküldte az akcióban olvasásra javasolt, az elmúlt három évben megjelent szovjet művekből válogatott könyvek listáját, és ajánlott a korábbi olvasópályázatokon nem szerepelt néhány orosz klasszikust, valamint több nem orosz, illetve szovjet szerzőnek az Októberi Forradalommal foglalkozó alkotását. (Pl. Gyurkó László: Lenin, Október; Négyszemközt a forradalommal, vagy John Reed: Tíz nap, amely megrengette a világot.) A Szabó Ervin Könyvtár csatlakozott az MSZBT, a MOKÉP és a Filmtudományi Intézet közös vállalkozásához, a szovjet filmművészet nagy korszakait bemutató hatrészes filmsorozatot programjához. Az eseménysor többi akciójára, az „Auróra '77” nevű őszi szovjet prózai és költészeti fesztiválra, a középiskolások *Ki tud többet a Szovjetunióról?* című vetélkedőjére, a *Betűk szárnyán a Szovjetunió körül* címmel a budapesti nagyüzemek szocialista brigádjainak hirdetet vetélkedőre — más könyvtárakhoz, intézményekhez hasonlóan — mi is felkészülünk, s referenz-eszköztárunk felhasználásával, a tájékoztatás mindennemű könyvtári eszközével sietünk elébe a várható igényeknek.

Az évfordulóhoz kapcsolódó kiadványaink közül elsőknek — még a múlt év decemberében — jelent meg az SZKTH könyvtárának és az FSZEK zenei gyűjteményének orosz nyelvű anyagából készült *bibliográfiai válogatás*, amely a szovjet zeneudomány és zenei élet szakirodalmát tárja fel hangszeres és vokális együttesek, zeneiskolák, könyvtárak számára az évfordulós rendezvények programjainak összeállításához. (Hasonló célokat szolgál majd a November 7-ét megelőző hetekben a szovjet szóló- és kamarazenei, valamint kórusművek kiemelt elhelyezése a polcokon és a kölcsönzőpultokon.)

V. Agics Katalin szerkesztésében napvilágot lát majd *A Szovjetunió külpolitikája* című bibliográfia, amely az FSZEK és az SZKTH könyvtárának állománya alapján, könyvek és folyóiratcikkek tematikus feldolgozásával öleli fel az 1972—76 között eltelt időszakot, és eseménynaptárt is tartalmaz.

Ünnepi kiadványtervünkben eredetileg szerepelt egy jubileumi ajánló bibliográfia megjelentetése is *Könyvek a Nagy Októberi Szocialista Forradalomról* címmel. 1975 végén azonban a Kossuth Kiadó könyvtárának ugyanebből a célból tervezett bibliográfiája már alapjaiban elkészült, célszerűbbnek látszott erőink egyesítése. Az ajánló jellegű bibliográfiában áttekintést kívántunk adni a Szovjetunió hatvanéves fejlődését tükröző irodalomról, s lehetőleg a friss anyagot felhasználni. Ezért is kezdődik a bibliográfia már megjelent bibliográfiai összefoglalók felsorolásával (pl. a Szovjetunió története, Lenin-bibliográfiák, stb.). A Kossuth Nyomda áprilusra-májusra vállalta a bibliográfia kinyomását, tehát idejében eljuthat mindazokhoz, akiknek szükségük lesz rá.

Könyvtárunk hálózati és módszertani osztálya *A Nagy Októberi Szocialista Forradalom a világirodalomban* címmel forgatókönyvet állít össze, *A NOSZF hősei a gyermekirodalomban* címmel pedig az úttörőmozgalommal közös kiadványt készít. Ezenkívül írásos anyag és Elbert János irodalomtörténetes előadása ad majd módszertani segítséget azokhoz a beszélgetésekhez, amelyeket könyvtárosok és olvasók foly-

tatnak majd 2—3 szovjet műről. A központi könyvtár olvasószolgálat a Forradalomra vonatkozó irodalomból kézikönyvtárat állít össze a helyben olvasók számára, és könyvanyag összeállításával segíti a középiskolai tanulmányi versenyt, amelynek egyik tétele a NOSZF lesz.

Ady Endre születésének centenáriuma

zárja november 22-én az ünnepi megemlékezések sorát. A kerületi könyvtárak az FSZEK központi programtervezetét kiegészítették helyi feladatokkal, s ezeknek jó részét a társintézményekkel közösen oldják meg. Így kerül majd sor a Hazafias Népfőnt és az Allami Könyvterjesztő Vállalat által szervezett kerületi könyvbarát körökkel közös Ady-megemlékezésekre; a középiskolákkal és a szakmunkástanuló intézetekkel együtt lebonyolított vetélkedőkre és a művelődési köröknek a Veres Pálné utcai új Ady-emlékműzeumba szervezett látogatására.

A hálózati és módszertani osztály forgatókönyvet készít, amely az Adyról szóló alapművekre épülő segédanyagot tartalmazza a tájékoztató munka támogatására, de útmutatót is ad a költőről tartandó csoportos foglalkozásokhoz és vetélkedőkhöz, mégpedig külön a gyermekkönyvtáraknak, külön a 14 éven felüli olvasóknak. A Budapest Gyűjtemény gondozásában Faragó Éva és Ruzsicska Mária összeállításában fog megjelenni az *Ady Endre Budapestje* című kiadvány; a hálózat kiállításaihoz és előadásaihoz pedig egy dokumentum-gyűjtemény is, a propagandaosztály munkájaként. Az *Ady—Léda levelezést* a központi könyvtár aulájában, a *költő megzenésített verseinek kottáit* pedig a Zenei Gyűjtemény tárlóiban állítják ki az érdeklődők számára.

Érdekesnek ígérkezik az *Ady-képzőművészeti és irodalmi pályázat*, amelyet a Hazafias Népfőnt, a SZOT, a KISZ budapesti bizottsága, a Fővárosi Tanács Művelődésügyi főosztálya, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése, a Könyvértékesítő Vállalat és az FSZEK hirdet meg 14 éven felüli olvasók számára. A november végén záruló pályázatra elsősorban az Ady-művek rajzos, illetve képzőművészeti illusztrációit várják a résztvevőktől.

Az Ady-jubileum felidézi az elmúlt évek szép és kerek évfordulóit, amelyek három író-óriást ünnepeltettek velünk: Csokonait, Petőfit és Jókait. A jubileumi méltatások mindhármuk esetében feltették az aggodó kérdést: méltó helyükön vannak-e a mai köztudatban? Ugyanez a homályos aggodalom, a „fedezzük fel újra” kívánsága fonja körül Ady személyét és életművét; káprázatos öröksége vajon mit jelent a mai, legfiatalabb olvasó nemzedék számára? Miért eshet meg, hogy napjainkban, a vetélkedők, szavalóversenyek, Kit mit tud-ok virágkorában szinte alig hangzik el Ady-vers a szabadon választott művek sorában?

Alighanem itt kell keresni az évfordulós megemlékezések értelmét, célját: az „újralfelfedeztetést”. Új, sablonokat lerázó ünnep-szemlélettel felhívni a figyelmet sorsfordító eseményekre és személyekre, hogy a „haszonélvező” utódok értékrendjében kiérdemelt helyükre kerülhessenek.

Írásunk inkább „ünnepi előzetesnek” készült, nem hiánytalan, pontos programfelsorolásnak. Mint minden tervezet, a megvalósulás viszonylagos időbeli távolsága miatt ez is kiegészülhet, változhat, módosulhat. Egy azonban már bizonyos: a könyvtárak ún. évfordulós munkájának külön módszertana van kialakulóban. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár számára — névadója kapcsán is — az idei esztendő próbaévének számít; alig pár hónap múlva beszámolhatunk róla: hogyan sikerült?